

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr E. T. v. d. Born, Helpman (Gr.); Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. van Dijk, Groningen; Dr K. Fernhout, Baarn; Drs D. J. Galle, Haarlem; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Ooster-Nijkerk; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herken, Ermelo; A. Janse, Biggekerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr J. v. d. Linden, Tzum; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs Joh. Luijkensaar Francken, Rotterdam; Mevr. J. M. Th. Luijkensaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; Dr J. C. Rullmann, Wassenaar; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wansverd; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Dr H. Smitskamp, 's-Gravenhage; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa.; Dr J. Thijs, Zwolle; Dr C. Veenhof, Harkstede; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Jan Zwart, Zaandam.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Marcion, het evangelie van den vreemden god. II. — Uit de Schrift: Koningsrecht. (Fil. 2:8-9). — Kerkelijk Leven: „Moet dat nu zóó?" V. — Over de „Algemeene Genade". IV. De gang naar de house-party. — Even parkeerden: Korte Catechismus. — Het Boek v. d. Week: „In de Schaduwen van Morgen". II. — Geestelijke Adviezen: Christen en Openbaar M. O. — Ziekunde: De Philosophie bij het Creationisme. III. — Opv. en Ond. De Bijbel en de Openb. School. — Brief uit Amerika: Van „Arminiaansch-Ref." tot „Barthiaansch-Gereformerd". — Perschoouw. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Marcion, het evangelie van den vreemden god.

II.

Zijn leven en invloed.

Wat is dat voor iemand geweest, die Marcion, die onoverwonnene, die nog voortleeft, en uit wiens gedachtenkring velen zich nog steeds voeden? Wat is dat voor iemand geweest, die in zijn dagen door duizenden en tienduizenden geplaatst werd naast Christus en Paulus: Paulus mag immers volgens hen zitten aan Christus' rechterhand, en Marcion aan Christus' linkerhand. Maar Polycarpus¹¹⁾ zegt tot hem, als Marcion hem vraagt, of hij bereid is zijn volgelingen als leden der kerk te erkennen, — „Ja, ik erken u, maar als den eerstgeborene van den Satan".

Wie is die man, die door zijn aanhangers hartstochtelijk bemind werd en onvoorwaardelijk werd geloofd¹²⁾, maar als Tertullianus hem gaat bestrijden, dan begint hij met een griezelige beschrijving van Pontus, hij de Zwarte Zee, waarin Marcions geboorteplaats lag: het klimaat is er verschrikkelijk, de levenswijze voorwereldlijk, de zoden allerdiest gezonken, de menschen verslinden daar de lijken van hun ouders, die zij met hun vee tegelijk slachten, en als ze niet zoo gestorven zijn, dat zij eetbaar zijn, dan heet het een vervloekte dood. „Nooit is er de dag helder, nooit is de zon mild, niets is daar warm dan de woestigheid". En zoo gaat het voort. „Maar in dat Pontus is niets zoo barbaarsch en droevig, dan dat Marcion daar geboren is."¹³⁾

Veel kunnen wij op deze vraag niet antwoorden, en bij dat niet vele is er nog heel wat, dat wij maar vermoeden, maar het is in ieder geval belangwekkend en het is voldoende om enigermate een beeld van zijn levensloop te verkrijgen.

Marcion dan werd omstreeks 85 na Chr. geboren in Sinope, de belangrijkste handelsstad aan den zuidelijken oever van de Zwarte Zee, in de provincie Pontus. In Pontus waren er reeds lang, als in geheel Klein-Azië, Jodengemeenten, en ook al vroeg is het Evangelie daar gebracht. Paulus kon bij zijn prediking overal aansluiten bij de Joodsche gemeenten en vond zoo ingang bij de Joden en de Grieken. Velen schijnen het Evangelie te hebben aanvaard, en al werden er ge-

urende de vervolging sommigen avallig, de gemeenten bleven bestaan.¹⁴⁾

In deze omgeving werd Marcion geboren: midden in een streek dus, waar de groote strijdvragen met belangstelling gevolgd werden; en van jongsaf aan zal hij wel met dit alles meegeleefd hebben, vooral, omdat wij met recht vermoeden kunnen, dat zijn vader de (een) bisschop van Sinope was.¹⁵⁾ Zoo moest zijn eigen vader hem excommuniceren, toen Marcion zijn afwijkende gevoelens begon te openbaren.¹⁶⁾ Marcion gaat dan naar Klein-Azië en wil daar zijn afwijkende gevoelens erkend zien door Polycarpus, die dat weigert met de woorden, die ik reeds aanhaalde: „Ja, ik erken u, maar als den eerstgeborene van Satan".

Hierna vertrekt hij naar Rome, en waar hij den band met de Christenheid ten uiterste wil bewaren, geeft hij zich op als lid van de kerk aldaar en geeft hij die gelegenheid haar zelfs een gift van 200.000 sestertien.¹⁷⁾ Vermoedelijk is dit geschied in het jaar 139. Pas in 144 komt er een conflict. Waarschijnlijk heeft Marcion in de tusschenliggende jaren zijn gevoelens verborgen en die jaren gebruikt voor ingespanssen studie, zoodat hij wel in die jaren zijn hoofdwerk „Tegenstellingen" (Antithesen) heeft kunnen beëindigen en voorlooppig klaar is gekomen met zijn reiniging van den Bijbel, waarover wij later uitvoeriger zullen spreken.

Het conflict breekt uit door een godsdienstgesprek, dat Marcion had aangevraagd. Hij stelt daarbij in het middelpunt de woorden van onzen Heere Jezus in Lucas 6:43 — want het is geen goede boom, die kwade vrucht voortbrengt en geen kwade boom, die goede vrucht voortbrengt — en Lucas 5:36-39 — Niemand zet een lap van een nieuw kleed op een oud kleed; anders zoo scheurt ook dat nieuwe het oude en de lap van dat nieuwe komt met het oude niet overeen enz.; — hij meende n.l. dat de Heere Jezus in genoemde verzen sprak van de tegenstelling tusschen den Jodengod en den waren God en van de tegenstelling tusschen het Oude en Nieuwe Testament. Na zijn excommunicatie, waarbij hij zijn 200.000 sestertien terugkrijgt, voert hij een sterke propaganda en reeds na 6 jaar heeft zijn ketterij volgens Justinus Martyr het geheele menschelijke geslacht besmet.

Helaas weten wij heel weinig van de jaren na 144. Met grond kunnen wij vermoeden, dat Marcion nog ongeveer 15 jaren na zijn breuk met de kerk te Rome heeft geleefd en hij dus op ongeveer 65-jarigen leeftijd is gestorven.¹⁸⁾

Maar, mocht Marcion zelf sterven, zijn invloed stierf niet. Integendeel, die invloed was geweldig

14) Aan deze en andere vervolgingen herinnert de bekende brief van Plinius, stadhouder in Pontus en Bithynië door keizer Trajanus. Hij constateert in den brief grooten groei van het Christendom en meent zelfs, dat de heidensche religie gevaar loopt, en vraagt, hoe hij handelen moet. Trajanus laat in zijn antwoord wel uitkomen, dat de Christenen strafwaardig zijn, maar verordent, dat de overheden hen niet systematisch mogen opzoeken, maar moeten wachten op ondertekende aanklachten.

15) Harnack vermoedt, — en in zijn „Neue Studien über Harnack" 1923, werkt hij dat verder uit — dat Marcions familie Joodsche proselieten zijn geweest en dat hij zoo den weg vond tot Christus. Marcions Jodenhaat wil hij o.a. hieruit verklaren.

16) Men heeft wel beweerd, dat Marcion geëxcommunicerd werd, omdat hij een meisje zou hebben verleid. Dit lijkt toch onjuist te zijn. Vermoedelijk heeft zijn vader bij de uitbanning uit de gemeente gezegd, dat Marcion een reine maagd had geschonden, n.l. de bruid van Christus.

Intusschen moet men reeds in Sinope oog gehad hebben voor de gevaarlijke gevoelens van Marcion. Men ging immers in die dagen niet licht tot uitbanning over, vooral als het alleen afwijkingen in de leer betrof.

17) Een reusachtige som voor die dagen: ± 26000 gulden. Sinds dien noemt men hem in Rome: den rijken zeeman uit Pontus.

18) Hierbij moet opgemerkt worden, dat ik hier gegeven heb de beschrijving van Marcions leven, zooals Harnack die beschrijft. (Marcion², pg. 21-30.) Seeberg (Lehrbuch der

groot. Dat komt vooreerst wel uit in het feit, dat het Marcion gelukt is, een tegenkerk te vormen tegenover de Christelijke kerk. Dat gelukte aan niemand anders, alleen aan hem. Zegt dat al niet heel veel? En het gevaarlijke daarbij was, dat zijn kerk zooveel geleet op de Christelijke kerk. Zij had dezelfde ambten, dezelfde sacramenten en wijze van sacramentsbediening¹⁹⁾, zij volgde denzelfden eeredienst²⁰⁾, zij had ook vele der niet-Schriftuurlijke gebruiken, die in de Christelijke kerk waren ingedrongen.

Licht-geloovige menschen werden dan ook steeds gewaarschuwd, dat, als zij verhuizen gingen, zij moesten vragen naar de echte kerk: hoe licht konden zij anders in de Marcionietische kerk geraken en daar blijven, meenende, dat het echte Evangelie daar werd verkondigd.

En dat komt ten tweede wel uit in 't feit, zooals ik reeds opmerkte in het eerste artikel, dat alle Christelijke schrijvers den strijd tegen Marcion hebben aangeboden.

En dat blijkt ten derde wel hieruit, dat de bekende schrijver tegen het Christendom, Celsus, Marcion net zoo „goed" bestudeerd heeft als de Heilige Schrift.

Maar het blijkt wel allermeest uit de geweldige uitbreiding, die zijn „kerk" heeft gekend. Ik noemde reeds de uitspraak van Justinus Martyr: die werd gedaan in 't jaar 150. Omstreeks 200 klaagt Tertullianus, dat Marcions ketterij de geheele wereld vervult: een tijdlang dreigt zij zelfs de kerk te overvleugelen. Pas in de 2e helft van de 3e eeuw neemt het gevaar af, en in het eind van de 3e eeuw kon men, wat althans het Westen betreft, het gevaar als overwonnen beschouwen.

In het Oosten duurde zijn invloed nog veel langer. Het oudste kerkopschrift bijv., dat men gevonden heeft, is dat van een Marcionietische kerk, gevonden in het dorp Lebaba, even ten Zuiden van Damascus en dateerend uit 318-319 na Chr. Het luidt:

„SYNAGOGE DER MARCIONIETEN VAN HET DORP LEBABA VAN DEN HEER EN ZALIGMAKER JESUS CHRISTUS DOOR DE ZORG VAN PAULUS DEN PRESBYTER IN HET JAAR 630".

(d.i. in de Seleucidische jaart. — 318-319 na Chr.)

Pas door de vervolgingen van Constantijn den Grooten nemen de Marcionieten in aantal af: maar toch in de 5e eeuw treft men ze nog overal aan. Zelfs in de 10e eeuw waarschuwt de Fihrist²¹⁾ nog tegen hen! Maar dan dreigt allang geen direct gevaar meer... de meesten zijn wel ondergegaan in het Manichaeïsme²²⁾, en in het Paulicianisme²³⁾.

Dogmengeschiede³, I, 312-321), geeft een geheel anderen levensloop. Volgens Seeberg zou Marcion in Rome nog als een overtuigd aanhanger der Christelijke leer zijn aangekomen. Hij zou daar echter een zekeren Cerdo hebben ontmoet, die als gnosticus een twee-godenleer aanhing. Door hem zou Marcion ten zeerste zijn beïnvloed en tot zijn afwijkende gevoelens zijn gekomen. Ook de ontmoeting met Polycarpus zou dan in Rome zijn geweest. De mogelijkheid, dat Seeberg gelijk heeft, is er zeker. Harnack wil immers liefst Marcion vrijspreeken van alle gnosticisme en stelt dan ook den invloed van Cerdo als zeer gering voor. Misschien dat hij ook hierdoor tot zijn visie als boven geteekend kwam.

19) Zoover ging die gelijkheid, dat zelfs de doop in de kerk van Marcion bediend, door de kerk te Rome erkend werd.

20) Natuurlijk zongen zij in de Marcionietische kerken geen psalmen. Of, zooals beweerd is, de Marcionieten de eerste Christenen waren, die gezangen zongen, doet hier niet ter zake. In ieder geval zongen zij ze uit minachting voor de Joodsche psalmen.

21) Arabisch werk uit 988 na Chr.

22) Aanhangers van Mani, die in het midden van de derde eeuw optrad en enkele Christelijke elementen vermengde met Perzische motieven.

23) Een secte, gesticht door een Syriër Constantijn (± 650), die, in afwijzing van de Roomsche kerk en met name van Petrus, in aansluiting aan Marcion, den invloed van Paulus wilde vernieuwen.

11) Bekend bisschop van Smyrna, leerling van Johannes, één der apostolische vaders.

12) Van hem is het bekende woord, waarmee hij de verhoening van den Heere Jezus afwees: „86 jaar heb ik Christus gediend en Hij heeft mij nooit kwaad gedaan, hoe zou ik dan mijn Koning en Helland vloeken?"

13) Justinus Martyr in zijn Apologie tot Antonius Pius 1, 58.

14) Tertullianus. Tegen Marcion I, 1 (vertaling Meyboom van Oud-Christelijke geschriften).

Zie ook: Plooy, Stemmen des Tijds, Marcion, 1922, II, 327.

Intusschen heeft men wel gemeend zelfs in de beweging der Bogomilen²⁴⁾ in de 12e en der Albigenzen²⁵⁾ in de 13e eeuw resten te kunnen aantreffen van het Marcionietisme en nog lang zou het hebben voortgeleefd in den Balkan en in Zuid-Frankrijk²⁶⁾, ja zelfs nu nog zouden er Marcionietische gemeenten te vinden zijn.²⁷⁾

We kunnen de vraag stellen, hoe het toch komt, dat Marcion zooveel invloed heeft verkregen en zooveel aanhangers heeft gewonnen. En die vraag wordt nog belangrijker, als we bedenken, dat het toch waarlijk niet gemakkelijk was lid te zijn van zijn kerk door de eischen van ascese, die gesteld werden en als we bedenken, dat zijn kerk daardoor voor uitbreiding alleen aangewezen was op missie-arbeid. Immers — Marcion verbood zijn gehuwde aanhangers huwelijks-gemeenschap te oefenen en zijn ongehuwde aanhangers moesten beloven nimmer te zullen huwen. Nu kunnen wij wel met Harnack aannemen, dat die belofte niet altijd werd nagekomen, en dat een groot gedeelte van de Marcion-geloovigen maar belangstellenden waren, het neemt toch niet weg, dat die ascese een rem geweest moet zijn voor uitbreiding.

Bovendien, Marcion had ook geen geniale leerlingen, die zijn arbeid voortzetten²⁸⁾, en de leerlingen, die hij had, vormden scholen over de juiste wijze van uitlegging van zijn stelsel.²⁹⁾ En zijn beste aanhangers, die wij kennen, Lucanus³⁰⁾ en Apelles³¹⁾ bewandelden eigen wegen.

Maar desondanks was er die groote uitbreiding: dit kan alleen hieruit verklaard worden, dat Marcion gedachten wist te formuleeren, die, waarom dan ook, door vele menschen gaarne werden en worden aanvaard.

Wij vinden in zijn systeem twee van zulke gedachten: de eerste is, dat de hooge God vreemd moet zijn voor deze wereld, en de tweede is, dat die hooge God Zich niet kan geopenbaard hebben in een stel Joodsche geschriften.

We stellen ons voor in de volgende artikelen te laten zien, hoe Marcion deze gedachten ontwikkelte en zullen daarbij kleinere elementen in zijn leer zooveel mogelijk verwaarloozen.

M. VREUGDENHIL.

24) Een secte op den Balkan; dualistisch getint.
25) Een beweging in Z.-Frankrijk; bij haar zijn dezelfde motieven als bij de andere.
26) Zie Andersen; Marcion der Unbesiegte, pg. 396, 397.
27) Aldus één onzer hoogleraren in een dictaat, dat niet uitgegeven is.
28) Andersen in zijn „Marcion“ acht dit één der oorzaken, waardoor het werk van Marcion niet de kerk heeft verslagen.
29) Harnack Dogmengeschichte 7: „Im Interesse, die Lucken und Widersprüche den (Marcionitischen) Auffassung zu heben, schritten einige Schüler zu einer Drei- und Vierprinzipienlehre, andern zum vulgären Dualismus vor, ohne indes die Grundgedanken der Meister ganz aufzugeben, pg. 80.
30) Lucanus bleef nog het dichtst bij Marcion. Zie over hem: Harnack, Marcion, pg. 401—403.
31) Veel verder ging van hem af Apelles. Hij keerde terug tot den eerden God. Gered volgens hem, die op Jezus Christus hoopten. Het O. T. is een fabeltjes-boek, de God der Joden een engel, die zijn werk, de schepping, maar zeer onvolkomen uitvoerde. In de kennis van den echten God brengt hij een irrationeel element. Harnack acht hem heel hoog, noemt hem zelfs voorlooper van Kant en Schleiermacher. (pg. 177—193 van a.w.).
Iets nachterder is von Soden in de R. G. G. 2, pg. 402.

UIT DE SCHRIFT

Koningsrecht.

... heeft Hij Zichzelven vernederd, gehoorzaam geworden zijnde tot den dood, ja den dood des kruises.
Daarom heeft Hem ook God uitermate verhoogd....
Filippenzen 2:8, 9.

Christus' Koningsrecht komt voort uit Zijn Priesterschap.

Reeds is dit te zien in den gang van Zijn leven. Wel is Christus Koning en Priester tegelijk. Tot beide ambten is Hij van eeuwigheid gezalfd. Niettemin is er in Zijn levenswerk een zekere opvolging te aanschouwen. In Christus' lijden en sterven treedt het Priesterschap meer op den voorgrond, en dan volgt daarna Zijn verhooging tot Koning. En deze volgt er niet slechts op, doch — veel inniger — ze komt eruit voort. Het Koningschap is een vrucht van het Priesterschap. In Zijn lijden en sterven immers heeft Christus Zich een eigen volk verworven. Hij heeft dat volk niet met goud of met zilver, maar met Zijn dierbaar bloed gekocht, en van alle heerschappij des duivels verlost, en het alzoo Zich tot een eigendom gemaakt. Hij mag, Hij móét daarom over dat volk Koning zijn. Dat Koningsrecht verkreeg Hij door Zijn bloed. Vandaar dat na Zijn kruisdood ook de verhooging tot Koning komt. En dat Koningschap is dan geen buit, dien Hij Zich met Zijn almacht veroverde. Niet met twaalf legioenen engelen, of met het zwaard van Petrus verkreeg Hij het. Neen, Hij verwierf er het recht op door Zijn Priesterschap; doordat Hij met Zijn offer aan Gods gerechtigheid voldeed, en Zijn volk verzoende. Het Priesterschap brengt het Koningschap voort. De rechten op dat Koningschap liggen op Golgotha.

Daar verkreeg Christus Zich Zijn volk ten eigendom.

De Vader heeft dan ook die rechten erkend. Hij heeft niet allereerst uit liefde tot Zijn Zoon, en óók niet wijl Zijn goddelijke kracht het Hem vergunde, maar vóór alles uit erkenning van het op het kruis verkregen recht Christus tot Koning Zijner Kerk verheven. Hij heeft den sceptor gelegd in doorbóórdte handen. Hij heeft Hem Koning gemaakt, wijl Hij Priester was geweest. Omdat Christus Zichzelven vernederd had, gehoorzaam geworden zijnde tot den dood, ja, den dood des kruises, — daarom heeft Hem ook God uitermate verhoogd.

Het hart van den Christen stemt deze waarheid toe.

Neen, hij kiest zich zijn Heiland niet tot Koning wijl deze zoo machtig is, of wijl Hij God is, of zulke edele beginselen predikt, maar om deze reden, deze juichende reden: — Gij hebt mij gekocht met Uw bloed! Omdat Gij voor mij zijt gehoorzaam geweest tot den dood des kruises, dáárom zal ik U verhoogen tot mijn Koning.

In het hart van den Christen komt het Koningschap van Christus voort uit Zijn Priesterschap. Aan den voet van het kruis, waar Zijn schuld geboet werd, — dáár begeert hij Christus' onderdaan te zijn, en zich door Hem te laten regeeren.

Zeg dan niet, gij mensch, wijl gij den naam van Christus noemt, dat Hij uw Koning is, indien gij Hem niet als uw Priester wilt kennen. Zoo gij tot zaligheid door Hem geregeerd wilt worden en Koninklijk geleid op den weg des levens, dan zult ge de aanklacht van Gods wet moeten toelaten in uw hart, en gij zult met de schuld en de boeien uwer zonde tot den Priester Christus moeten komen, zoekend Zijn verzoening en verlossing, en Zijn rechten op u, die daaruit voortkomen.

Menigmaal heeft de Christen te worstelen om het bestel van zijn Koning over hem goed te vinden, en zich gewillig daaronder te buigen. Christus' regeering is wel zegenend, maar die zegeningen zijn dikwijls vervat in teleurstellingen, in afbreken van onze verwachtingen, in kruis en leed en zorg, in ziekte en rouw. Wanneer het dan moeilijk valt om in zulke wegen van heeler harte Christus Koning te laten zijn, dan wende onze ziel zich dáárheen, vanwaar dat Koningschap voortkomt; dan buige zij zich voor den Priester, en bedenke Zijn leven van zelfverloochening, Zijn bitter lijden en sterven, Zijn bloed en Zijn gebroken hart, Zijn klacht van Godverlatenheid, — en dat alles, opdat Hij ons zou verlossen van het verderf en ons Zich tot een eeuwig zalig eigendom zou maken. En dan zal dat de weg zijn, waarin door Gods Geest, weer de schoone rechten van Christus' Koningschap over ons in het hart opkomen, en wij gewillig worden den sceptor over ons leven in Zijn hand te leggen. Dan komt het Koningschap weer voort uit het Priesterschap.

Dat wij den groei van Christus' Koninklijke regeering over ons dan altijd zoeken op de rechte plaats. Zoo wij Zijn voortgaande leiding over ons leven begeeren, de zegeningen van Zijn bestuur, de beheersching van ons hart, de wending van onze wegen naar boven, de lust en de kracht om Hem te volgen, de verlichting van Zijn Woord, en den invloed van Zijn Geest, — al de weldadigheid van Zijn Koningschap, — leve onze ziel dan bij het Priesterschap offer van Christus, klimme ze immer opnieuw, met haar zonde en schuld, met haar stoffelijke en geestelijke nooden, óp naar Golgotha, naar het verzoenend en verlossend werk van den Priester.

Zoo zal nog altijd van dááruit Christus' Koningschap zich heerlijk en krachtig aan ons betoonen, en het Woord bevestigd worden: — ómdat Hij Zichzelven voor ons vernederd heeft, dáárom zal Hij over ons verhoogd worden.

U. v. A.

KERKELIJK LEVEN

„Moet dat nu zóó?” (V.)

Onze bespreking inzake de verhouding Kampen—Amsterdam, gelijk ze ter sprake gebracht is van de zijde dergenen, die het bijbelsche begrip „eenigheid des Geestes” in zijn bedoeling, blijkens hun antipolemiek-polemiek, blijken te miskennen, is nog niet geëindigd.

Over die „eenigheid des Geestes” wordt veel vriendelijks geschreven.

Maar is het ook „geestelijk”? „De eenigheid des Geestes”, — men kent dit begrip uit Efeze 4:3.

Maar legt men het ook goed uit?

Ik meen van velen dit te moeten ontkennen. Want er is geen gemakkelijker manier, om tegen Efeze 4:3 te zondigen, dan die, welke men pleegt te volgen in elken oproep, om de punten-in-geding nu maar te laten rusten. Dit „laten rusten”, toch is juist het

tegendeel van dat „zich beijveren”, of „zich benaastigen”, waartoe Efeze 4:3 oproept.

Voorts is de „eenigheid des Geestes” juist die eenheid, die er al is; men moet ze immers „bewaren”. „It is supposed already to exist”; „the existence of divisions, therefore, is not suggested” (Abbott, I.C.C.). Zoodra er dus ingrijpende punten van verschil zijn, is het een andere toestand, dan die door den tekst ondersteld wordt. Het is nonsens, iemand, die al flink verkondt is, te behandelen naar het recept, dat gegeven wordt om verkoudheid te voorkomen, om den niet-verkouden toestand te „bewaren”. Zoo is het ook „ijdel” werk, een gezelschap, dat van meening verschilt, aan te spreken, als stond het nog vóór dien toestand. Efeze 4:3 had moeten staan aan de wanden der vergaderzaal, waarin men den Calvinistenbond OPRICHTTE! Is men eenmaal verdeeld, dán is het maar de groote vraag, wie de eenheid, die er al was, brak of in gevaar bracht.

M.I. doet dit laatste, wie aan de ketterij den naam der „gezonde leer” geeft, wie de verbrekers der bestaande eenheid (t'werk van Scheiding, Dolanatie, Groen, Kuiper) met het praedicaat van de uit die eenheid tot krachtigen arbeid gekomenen toot, en wie alzoo de brekers met de bouwers op één plan zet en onder één naam aandient, om dan soms dit onwetenschappelijk bedrijf te dekken met zijn wetenschappelijke of politieke naam „De een(ig)heid des Geestes”, dat is, volgens Prof. Greijdanus, „datgene, wat zóó reeds deelachtig zijt” (vgl. Abbott), „d.w.z. dat de ééne en dezelfde Heilige Geest in allen woont en heerscht, zoodat geen verkeerde, helse geest onder u kan komen verderven” (het bewaren der eenheid is dus prophylactisch werk, een voorzorg, dat o.m. de valsche leer „onder u” niet kan heerschen, hoewel in onze middelbare scholen, of in onze naar C.D.U. en N.S.B. overloopende anti-revolutionairen, onder wie de N.C.S.V.-geest en de barthiaansche leuzen zoo heel veel slachtoffers maken. Om het concreet te zeggen: als ondergetoekende uren lang conferent of correspondent om een hoogleeraar der V.U. of een ander af te houden van een congres, dat z.i. de eenigheid des Geestes breekt, dan is dat een poging, als verlangd door Efeze 4:3. Dan is dat een „zich benaastigen”, dat t'letwat onbehoorlijk vindt, als enkele kerkbodebroeden, die misschien geen hand uit de mouw staken, achteraf op „zich benaastigen” komen aandringen. En als anderen, die z.i. de Geestes-eenheid in gevaar brengen, daarmee doorgaan, zonder eenig argument te onzenuwen, of als ze hun lezers over de ernstige kwesties, die juist de „eenigheid des Geestes” raken, met een al te simpel handgebaar héén-helpen, door niets-zeggende tirades over de noodzaak tot samenbinding (die niemand ontkent), of door een suggestie in de richting van autoriteitengeloof (alsof een dergelijke zaak beslissend is door een reis ook van Dr H. Colijn naar Genève), dan is dat een onbedoeld breken van die eenigheid des Geestes op dit bepaalde punt. „Eenigheid des Geestes” is wat anders dan eenigheid der „zielen”, of der „vrienden”.

Het begrip „Geest” is trouwens ook in dezen tekst christologisch en openbaringshistorisch op te vatten; d.w.z.: de hier bedoelde „Geest” is de Geest van Pinksterfeest, de Geest, die „het uit Christus neemt”, die den zendingarbeid heeft doorgevoerd, beginnende van Jeruzalem en komende o.m. tot Efeze, met het onvervalsche evangelie. Als in de dagen der kerkhervorming iemand als Calvijn of á Lasco schrijft over „de eenheid der Reformatie”, dan bedoelen zij daarmee de eenheid, die overeenkomstig het Woord Gods in en door de Reformatie tot stand gebracht is op het (leer)fundament der apostelen en profeten. En zij denken daarbij werkelijk niet aan Calvijns propagandistische, evangeliseerende, overreddende disputen op conferenties met andersdenkenden, die juist tot die eenheid des Geestes n o g n i e t gekomen zijn, noch ook aan á Lasco's vriendelijke en welwillende gedachten voor Poolse vrienden, humanistische kennis en Londensche magistraten of kerkautoriteiten, die nog niet de reformatie hebben erkend.

Efeze 4:3?

Eenigheid des Geestes?

Maar Van Leeuwen (hoogleeraar) wijst in zijn commentaar bij de bespreking van deze bijbelplaats juist op de meningsverschillen tusschen Jood- en heidenchristenen, als misschien ook voor Paulus' aandacht staande, toen hij de vermaning, bovenbedoeld, schreef. „Dat er tusschen sommigen uit de eerste groep en de heiden-christenen verschil van opvatting heerschte, en hoe de apostel noodig acht, tegen de dwaalbegrippen dezer Jood-christenen te waarschuwen en principieel positie te nemen, komt duidelijk en scherp uit in den ongeveer met Ef. gelijktijdigen brief aan de Col.” (Van Leeuwen). M.a.w. wie het gereformeerde volk en zijn pers herinneren wil aan Efeze 4:3, en tegelijk voor zijn rekening neemt, dat men aan hedendaagsche dwaalgeesten, tienmaal erger dan van voormalige juidaiseerende joden-christenen, dwaalgeesten, die het kruis van Christus ijdel maken, den naam van de beljders geeft, die miskent dit woord van Paulus, die plaatst zich in een hoek, waar hij toch feitelijk niet staat. En alleen de zwakken, of in dezen niet doordenkenden, geven dan een overigens vrij onpathetisch applausje.

Natuurlijk wilde Paulus in zijn brieven de eenheid tusschen Jood- en heidenchristenen, die er al was, bewaren. Want deze eenheid zelf was een vrucht der bekeering. Zoodra evenwel één van beide groepen terug leidt tot een vóór hun bekeering ingenomen doch juist door die bekeering overwonnen vleeschelijk, ket-

terech standpunt argumenten tot over die „eenigheid”, als hij jul Handboek II, 15, wie ze toch bet... Men moet het niet van zijn gecongeestelijke, niet een korie herinnezen kan, viel een calvinistisch te kunnen, zag Chr. Radio Ver. eenigheid des Geewaard. Naar r... (1) de... ar niet k... ing. Men moet e... deeler; en dat k... trid. Doch de e... geworden tot e... geed. Ik zwijg v... erder. Als ik d... waard zien, dan... ách wel getrou... de school, een... beljden de p... letters G. G. D. C... een poging or... Geestes de kans... aanduidinn van... worden.
Welnu, als nu... voor en na ook... in een bekend... vistenbond, en... die twee blind... scheidene voora... handelingen on... benaastigen tot... door den hand... kwestieuze punt... laatsunkende u... ededen (in t... á la Sikkel Sr... mand dat geval... Kampen—Amst... per schreef, ook... hende driestarr... wijzigd gebunde... is het vijandige... na binnenkame... ter voortlichting... inderdaad voor... in-beteekenisvol... handelde Dr A... diplomatie (des... in ons Dolentia... siteitsverb... dezelfde tegenst... getrouwheid en... sing zoo breng... verband hadden... O, we zijn te... verdediging des... ten? wél te o... vereniging. Een... kerk is geen... dachte, die h... immermeer in... Maar daar st... De terreinen... zijn niet ges... stellingen, d... gend zijn, d... Barthiaansche p... grijpt ook in o... de politieke pa... En het is r... oogen zien... en N.S.B. ven... brékend!)... N.C.S.V., van... lijkertijd ietwa... schuwing, om... meerden naam... tot bekeering... waardoor nog... „eenigheic... gen, en den „h... schen alle fac... tusschen kerk... moeten: de ke... deze de politie... vermanen, om... vooral niet c... lizer-in-w...
Over de „A... (Ant...
Ons vorige... king, a. dat... ook in dat des... absoluteering... ook in dat de... Naar mijn z... in het onderha...